UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra antropologie a zdravovědy

Bakalářská práce

Nikola Hermanová

Jednotka sboru dobrovolných hasičů Vracov a jejich role v ochraně obyvatelstva

Olomouc 2024

vedoucí práce: Mgr. Pavla Dobešová, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a při jejím zpracovávání jsem čerpala pouze z uvedených zdrojů.

V Olomouci dne 3. 5. 2024 Nikola Hermanová

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat Mgr. Pavle Dobešové, Ph.D, za odborné vedení bakalářské práce, poskytování cenných rad, za ochotu, čas a trpělivost, kterou mi věnovala. Dále děkuji mé rodině a příteli za jejich obrovskou podporu a pochopení během celého studia.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Nikola Hermanová
Katedra nebo ústav:	Katedra antropologie a zdravovědy
Vedoucí práce:	Mgr. Pavla Dobešová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2024

Název závěrečné práce:	Jednotka sboru dobrovolných hasičů Vracov a jejich role v ochraně obyvatelstva
Název závěrečné práce v angličtině:	Units of the Vracov Volunteer Fire Brigade and their role in the protection of the population
Anotace závěrečné práce:	Bakalářská práce se věnuje ochraně obyvatelstva. Přehledová studie je zaměřena na vymezení ochrany obyvatelstva, vzdělávání v této oblasti a charakteristiku sboru dobrovolných hasičů a jednotky dobrovolných hasičů. Výzkumná studie se zabývá sborem a jednotkou dobrovolných hasičů ve Vracově a výzkum je zaměřen na připravenost a vybavenost jednotky a na vzdělávání žáků a informovanosti veřejnosti v oblasti ochrany obyvatelstva.
Klíčová slova:	Ochrana obyvatelstva, Sbor dobrovolných hasičů, Jednotka sboru dobrovolných hasičů, Koncepce ochrany obyvatelstva, Informovanost obyvatel.
Anotation:	The bachelor thesis is dedicated to the protection of the population. The review study is focused on the definition of population procetion, education in this field and the characterics of the volunteer fire brigade and the volunteer fire brigade unit. The research study deals with the Vracov Volunteer Fire Brigade and Unit and the research focuses on the preparedness and equipment of the unit and on the education of students and public awareness in the field of population protection.

Keywords:	Population protection, Volunteer fire brigade, Volunteer fire brigade unit, Population protection concept, Population information.
Rozsah práce:	51 stran
Jazyk práce:	čeština

Obsah

Úvod ... 1
Cíle práce ... 3
PŘEHLEDOVÁ STUDIE ... 4
1 OCHRANA OBYVATELSTVA ... 5
1.1 Vymezení základní pojmů ... 5
1.2 Právní předpisy ... 6
1.3 Opatření ochrany obyvatelstva ... 7
2 VZDĚLÁVÁNÍ V OBLASTI OCHRANY OBYVATELSTVA ... 11
2.1 Vzdělávací programy ... 11
2.2 Rámcový vzdělávací program ... 12
2.3 Školní vzdělávací program ... 13
2.4 Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030 ... 13
2.5 Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 s výhledem do roku 2030 ... 14
3 JEDNOTKY POŽÁRNÍ OCHRANY ... 16
4 SBOR DOBROVOLNÝCH HASIČŮ A JEDNOTKA SBORU DOBROVOLNÝCH HASIČŮ ... 18
4.1 Sbor dobrovolných hasičů ... 18
4.1.1 SDH a vzdělávání mládeže ... 19
4.1.2 Orgány SDH ... 19
4.2 Jednotka sboru dobrovolných hasičů ... 20
4.2.1 Funkce JSDH ... 20
4.2.2 Úkoly JSDH v oblasti ochrany obyvatelstva ... 21
4.2.3 Akceschopnost ... 22
4.2.4 Početní stav členů ... 22
4.2.5 Odborná a zdravotní způsobilost členů JSDH ... 22
4.2.6 Požární technika a věcné prostředky požární ochrany ... 22
VÝZKUMNÁ STUDIE ... 24
5 SDH VRACOV ... 25
5.1 Historie ... 25
5.2 Současnost ... 26
6 JSDH VRACOV ... 27
6.1 Členové výjezdové jednotky a jejich funkce/odborná způsobilost ... 27
6.2 Akceschopnost ... 27
6.3 Vybavení a technika jednotky ... 27

6.4 Statistika výjezdů 28
7 VZDĚLÁVÁNÍ 30
7.1 Vzdělávání mládeže 31
8 METODOLOGIE VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ 32
8.1 Metoda sběru dat 32
8.2 Průběh výzkumu 32
9 VÝSLEDKY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ 33
10 DISKUZE 37
ZÁVĚR 39
Seznam použitých zdrojů 40
Seznam tabulek a obrázků 44

Úvod

„Hasič žije na světě dvakrát, jednou pro sebe, a podruhé pro ostatní.“ (neznámý autor)

Každý den dojde na území České republiky ke vzniku desítek mimořádných událostí, ať už se nebo bez zranění osob, a proto je potřeba věnovat oblasti ochrany obyvatelstva a požární ochrany pozornost. Všichni se chceme cítit v bezpečí a usínat s pocitem, že v případě potřeby jsou tu lidé a složky, které nám v nesnázích pomohou, ale důležitým prvkem je také všeobecná znalost alespoň základních informací a zásad chování při vzniku mimořádných událostí. O to více se o tomto tématu začalo mluvit po tornádu, které v roce 2021 zpustošilo několik obcí na Hodonínsku, a kde si složky IZS naostro a naplno vyzkoušely součinnost a souhru, a zejména si sáhli na dno svých fyzických a někdy i psychických sil.

Zaměření bakalářské práce na ochranu obyvatelstva jsem si vybrala z důvodu mé praxe jako učitelky Výchovy ke zdraví na základní škole, kde tuto problematiku učím. Zároveň se angažuji v této oblasti jako členka Sboru dobrovolných hasičů, díky čemuž mám možnost poskytnout žákům lepší poučení, besedy s dobrovolnými hasiči a exkurze na hasičské zbrojnici pod vedením pracovníka Hasičského záchranného sboru ČR nebo člena SDH či JSDH Vracov. Díky své praxi vím, že není jednoduché toto téma uchopit prakticky, neboť ve vyučovacích hodinách není časová dotace ani podmínky na nácvik praktických dovedností a modelových situací. Sbor dobrovolných hasičů a jednotku sboru dobrovolných hasičů jsem zvolila z toho důvodu, že jsem jejich členkou a v této problematice se pohybuji jak ve svém volném čase, tak i v profesním životě v oblasti vzdělávání.

Jsem přesvědčena, že je potřeba vyzdvihnout činnost Sboru a jednotky dobrovolných hasičů, protože bez nich by to nešlo. Také bych pomocí této práce ráda připomněla obyvatelům, že se nemohou spoléhat pouze na vycvičené složky, ale že i oni sami musí věnovat pozornost vzdělávání se v oblasti ochrany obyvatelstva, tzn. mít přehled o základních činnostech a úkolech, a především vědět, jak se v určitých situacích chovat. Pomocí této práce chci upozornit na fakt, že výuka ochrany obyvatelstva není dostačující a měla by být upravena.

V bakalářské práci se v rámci přehledové studie zaměřuji na ochranu obyvatelstva a její základní terminologii, na vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva, legislativu, Sbor dobrovolných hasičů a Jednotky sboru dobrovolných hasičů.

Výzkumná studie se věnuje Sboru dobrovolných hasičů, kteří věnují svůj volný čas spoluobčanům a poskytují jim kulturní vyžití. Dále se ve výzkumné studii zaměřím na Jednotku sboru dobrovolných hasičů města Vracov, kteří dobrovolně pomáhají obyvatelům Vracova a okolních měst při mimořádných událostech a neočekávají za to nic na oplátku. Dělají to pro radost a pro potěšení, že mohou pomoci. Hlavní oblastí výzkumné studie bakalářské práce jsou aktivity Sboru a jednotky dobrovolných hasičů Vracov v rámci vzdělávání veřejnosti v oblasti ochrany obyvatelstva a požární ochrany, kde si rozebereme jednotlivé aktivity.

Cíle práce

Hlavním cílem bakalářské práce je zmapovat činnost a připravenost Jednotky sboru dobrovolných hasičů Vracov na mimořádné události a především jejich zapojení, ve spolupráci s členy sboru dobrovolných hasičů, do informovanosti obyvatel o chování při mimořádných událostech. Hlavní cíl bude naplňován prostřednictvím výzkumné studie.

Dílčí cíle přehledové studie:

1. Definovat základní pojmy a opatření ochrany obyvatelstva
2. Popsat systém vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva
3. Vymezit jednotky požární ochrany a jejich úkoly
4. Charakterizovat sbor dobrovolných hasičů a jednotku dobrovolných hasičů

Dílčí cíle výzkumné studie:

1. Zaměřit se na historii a současnou činnost sboru dobrovolných hasičů Vracov
2. Charakterizovat Jednotku sboru dobrovolných hasičů Vracov
3. Vymezit vybavení jednotky a provést statistiku výjezdů
4. Popsat systém vzdělávání prostřednictvím sboru dobrovolných hasičů Vracov
5. Zjistit, jakými způsoby se jednotka zaměřuje na prevenci a informovanost obyvatel

PŘEHLEDOVÁ STUDIE

1 OCHRANA OBYVATELSTVA

1.1 Vymezení základní pojmů

Ochrana obyvatelstva

Plnění úkolů civilní ochrany, které zahrnuje varování, evakuaci, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření na ochranu života, zdraví a majetku, během ozbrojených konfliktů i v jejich nepřítomnosti. Jedná se o komplexní disciplínu, která vyžaduje koordinované úsilí vládních institucí, pohotovostních preventivních složek, stejně tak aktivní účast občanů, a to vše s cílem zajistit ochranu života, zdraví, majetku a životního prostředí v souladu s platnými právními předpisy. [1,2,3]

Mimořádná událost (MU)

Situace, kdy škodlivé síly a jevy způsobené lidskou aktivitou, přírodními vlivy nebo haváriemi ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních opatření. [1,2,3]

Integrovaný záchranný systém (IZS)

„*Koordinovaný postup jeho složek při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací*.“ [2]

Záchranné práce

Představují aktivity zaměřené na eliminaci nebo minimalizaci okamžitých dopadů a rizik vzniklých v důsledku mimořádných událostí, zejména pokud jde o ohrožení života, zdraví, majetku nebo životního prostředí, a směřující k odstranění jejich příčin. [2,4]

Likvidační práce

„*Činnost k odstranění následků způsobených mimořádnou událostí*.“ [2]

Havárie

Představuje neočekávanou událost, která je spojena s provozem technického zařízení a budov, vzniklá během manipulace, zpracování, výroby, skladování či přepravy nebezpečných látek nebo nakládáním s nebezpečnými odpady. [2]

Krizová situace

„Mimořádná událost, při níž je vyhlášen stav nebezpečí nebo nouzový stav, stav ohrožení státu nebo stav válečný.“ Tyto situace nastávají, když hrozí nebezpečí, které nejde odvrátit nebo odstranit následky obvyklými činnostmi a prostředky IZS. [2,3]

Evakuace

Jedná se o soubor organizačních a technických opatření, které slouží k přesunu osob, zvířat a materiálních prostředků z ohrožených oblastí mimořádnou událostí nebo krizovou situací na místa, kde je k dispozici náhradní ubytování, strava pro osoby, ustájení pro zvířata a uskladnění věcí, s ohledem na stanovenou prioritu. [2,3]

1.2 Právní předpisy

Nejdůležitějšími právními předpisy týkající se ochrany obyvatelstva jsou:

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, který upravuje integrovaný záchranný systém pro záchranné operace a definuje jeho složky a působnost. Pokud není stanoveno jinak, určuje také pravomoci státních orgánů a orgánů místní samosprávy, stejné jako práva a povinnosti právnických a fyzických osob v přípravě na mimořádné události a při záchranných likvidačních pracích. Týká se také ochrany obyvatelstva před a po vyhlášení krizových stavů, kterými jsou stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu a válečný stav. [4,5]

Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení, který definuje pravomoci státních orgánů a orgánů místní samosprávy, a také stanovuje práva a povinnosti právnických a fyzických osob v souvislosti s přípravou na krizové situace, které nejsou spojené s obranou ČR proti vnější agresi a během jejich řešení. Upravuje také ochranu kritické infrastruktury a stanovuje odpovědnost za porušení těchto povinností. [5,6]

Vyhláška č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení IZS, která upravuje podrobnosti týkající se technických aspektů a postupů v rámci integrovaného záchranného systému. Zaměřuje se konkrétně na organizaci a provádění záchranných prací, koordinaci jednotlivých složek systému, zásady hodnocení rizik a následného plánování záchranných opatření, a také na informační a komunikační systémy v případě mimořádné události. Vyhláška je důležitým nástrojem pro efektivní fungování a koordinaci záchranných operací v ČR. [5,7]

Vyhláška č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva, která stanovuje podrobnosti a technické aspekty týkající se přípravy a provádění ochrany obyvatelstva v případech mimořádné události, krizové situace nebo havárie. Obsahuje opatření a postupy pro zajištění bezpečnosti a ochrany obyvatelstva, včetně distribuce informací, evakuace, poskytování první pomoci a dalších nezbytných opatření. [5,8]

Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, který se zabývá regulací opatření a postupů týkajících se prevence, ochrany a likvidace požárů a dalších mimořádných událostí, které se týkají ohrožení bezpečnosti a majetku obyvatelstva. Zákon stanovuje povinnosti orgánů státní správy, samosprávy a dalších subjektů při zajišťování požární ochrany, včetně stanovení standardů pro ochranu budov, předpisy pro provádění hasičských záchranných prací a organizaci požární ochrany na úrovni obcí a krajů. Tímto zákonem se řídí také výkon hasičského sboru v České republice. [5,9]

Vyhláška č. 246/2001, o požární prevenci, která pojednává o požární prevenci a stanovuje podmínky požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru. [10]

1.3 Opatření ochrany obyvatelstva

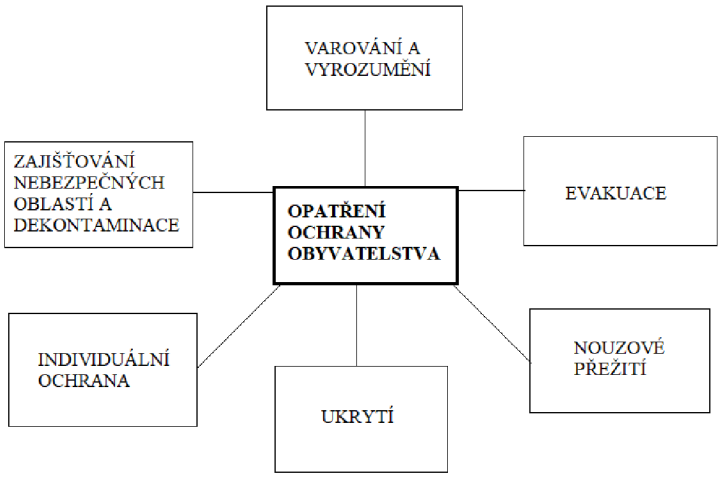

Obrázek 1. Opatření ochrany obyvatelstva [5]

Varování a vyrozumění obyvatelstva

K zajištění varování a informování obyvatelstva na území České republiky slouží jednotný systém, který umožňuje rychlé šíření varování a důležitých zpráv, jedná se o jednotný systém varování a vyrozumění (dále jen „JSVV“). [5]

„Varování je souhrn organizačních, technických a provozních opatření zabezpečující včasné předání varovné informace o reálně hrozící nebo již vzniklé mimořádné události, vyžadující realizaci opatření na ochranu obyvatelstva. [11]

„Vyrozumění je souhrn organizačních, technických a provozních opatření zabezpečující včasné předání informací o hrozící nebo již vzniklé mimořádné události složkám IZS, orgánům územní samosprávy a státní správy, právnickým osobám a podnikajícím fyzických osobám podle havarijních a krizových plánů.“ [11]

Varování, která se využívají na území České republiky, jsou prováděna prostřednictvím koncových prvků varování, kterými jsou rotační sirény, elektronické sirény a místní informační systémy s vlastnostmi elektronických sirén. Tyto koncové prvky varování umožňují produkovat signály a upozornit obyvatele následujícími třemi způsoby.

Signál VŠEOBECNÁ VÝSTRAHA

Jedná se o kolísavý tón trvající 140 sekund, kdy je střídavě vypínán a zapínán motor rotační sirény. Tento signál informuje obyvatele o nadcházející či již vzniklé mimořádné události. Po zaznění signálu následuje zvukové oznámení popisující událost. [5]

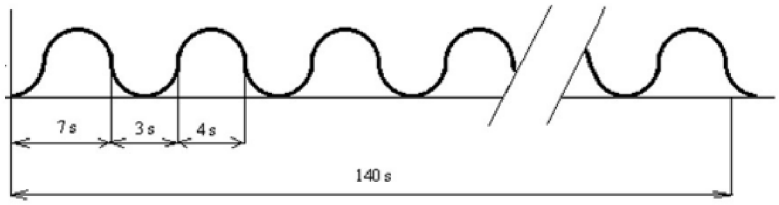

Obrázek 2. Schéma průběhu signálu Všeobecná výstraha prostřednictvím rotační sirény [12]

Signál POŽÁRNÍ POPLACH

Jde o přerušovaný tón trvající 60 sekund, kdy se střídá vypnutí a zapnutí motoru rotační sirény. Požární poplach slouží ke svolávání jednotek sboru dobrovolných hasičů. Po zaznění tónu může být poskytnuta informace pro obyvatele, že jde o požární poplach. [5]

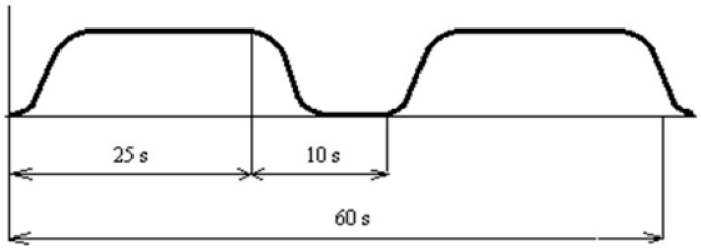

Obrázek 3. Schéma průběhu signálu Požární poplach prostřednictvím rotační sirény [12]

Signál ZKOUŠKA SIRÉN

Trvalý tón o délce 140 sekund, který zní každou první středu v měsíci. Jedná se o zkoušku funkčnosti sirén. Může být doplněn informací, a to před nebo po zaznění signálu. [5]

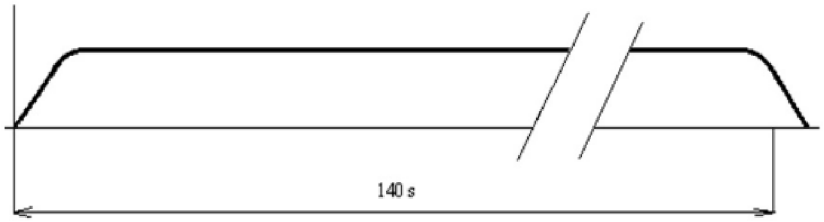

Obrázek 4. Schéma průběhu signálu Zkouška sirén prostřednictvím rotační sirény [12]

Evakuace

Evakuace představuje nezbytný proces v případě mimořádných nebo krizových situací, který má za cíl minimalizovat negativní dopady těchto událostí na životy a zdraví jedinců. Jedná se o mimořádné opatření, které se uplatňuje tehdy, kdy již není možné efektivně ochránit obyvatelstvo jinými prostředky. [5]

Nouzové přežití

Nouzové přežití představuje dočasný způsob, jak zajistit přežití obyvatelstva v důsledku mimořádných a krizových situací. Opatření nouzového přežití následují po evakuaci nebo mohou být realizována přímo na postiženém území. Mezi tato opatření mohou patřit náhradní ubytování, zajišťování jídla a pitné vody, základní zdroje energie a koordinace humanitární pomoci. [13]

Ukrytí

Ukrytí je opatření, které má za cíl minimalizovat riziko úrazů a škod na zdraví a majetku jednotlivců v případě mimořádné události nebo krizové situace. V ČR jde o úkryt při haváriích týkajících se chemických nebo radioaktivních látek, při přírodních katastrofách, teroristickém útoku nebo ozbrojeném konfliktu. Ukrytí může mít různé formy, ať už provizorní úkryt v budovách nebo speciální bunkry se zásobami potravin, vody a léků. [5]

Individuální ochrana

Individuální ochrana zahrnuje opatření k minimalizaci rizika úrazů a škod na zdraví. Jako opatření se využívají improvizované ochranné prostředky jako ochranné masky, respirátory,

ochranné brýle, rukavice. Tyto pomůcky se využívají pro ochranu dýchacích cest, očí a kůže. [5]

Zajišťování nebezpečných oblastí a dekontaminace

Hasičský záchranný sbor příslušného kraje zjišťuje a označuje nebezpečné oblasti, provádí dekontaminaci a další ochranná opatření. Nejčastěji jde o odhalování chemických látek a radiace. V případě výskytu je založeno dekontaminační pracoviště a vytyčení bezpečné zóny. [5]

2 VZDĚLÁVÁNÍ V OBLASTI OCHRANY OBYVATELSTVA

2.1 Vzdělávací programy

HZS ČR realizuje a podporuje několik vzdělávacích programů v rámci preventivně výchovné činnosti, mezi jejichž cíle patří příprava obyvatelstva na mimořádné události, které mohou nastat a s kterými se mohou setkat. Programy jsou zaměřeny na děti a mládež, ale také dospělé osoby, seniory, cizince a osoby s mentálním či tělesným postižením.

Mezi vzdělávací programy patří:

» *Vaše cesty k bezpečí* – program, kde pracovnice hasičů, policie a zdravotnické záchranné služby poskytují rady správného postupu při ohrožení bezpečnosti a majetku. Rady jsou rozděleny do 17 základních témat, která jsou dále členěna na podtémata. [14]

» *Hasiči pro školy* - program je určen pro žáky druhého stupně základní školy, tedy 6. – 9. třídu a obsahuje výukové materiály z oblasti Ochrany člověka za běžných rizik. [15]

» *Hasík CZ* – program zaměřen na prevenci v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva pro žáky ZŠ. Jedná se o vzdělávání formou her a soutěží, které učí žáky chování při požárech či jiných mimořádných událostech. [16]

» *Bezpečnostní internetový portál Záchranný kruh* - nezisková organizace, která ve spolupráci se složkami IZS a dalšími institucemi realizuje systém informování, vzdělávání a prevence v oblasti mimořádných událostí. [17]

» *Svět záchranářů Karlovy Vary* – uměle vytvořený areál s improvizovanými budovami (policejní služebna, hasičská stanice a nemocnice) včetně techniky, dopravní hřiště s železničním přejezdem a další lokality pro vytvoření věrné simulace rizikových situací. Pro školy je možné využít různé zážitkové programy zcela zdarma a studenti mají možnost si na vlastní kůži vyzkoušet, a především se naučit, jak přivolat pomoc a jak se chovat při mimořádných událostech. [18]

» *Ochrana člověka za mimořádných událostí* – webový portál, který poskytuje veškeré dostupné materiály a pomůcky pro pedagogy a žáky na základních a středních školách. [19]

» *Senior Akademie* – vzdělání určeno seniorům, mezi oblasti studia spadají požární, dopravní, pořádkové a kriminální rizika, která v dnešní době seniorům hrozí. Zajišťování přednášek, orientace ve složitých životních situacích, exkurze za pomoci krajského koordinátora Preventivně výchovné činnosti. [20]

» *Senior Point* – kontaktní místa pro poradenské služby a odbornou pomoc v oblasti požárních ochrany a ochrany obyvatelstva, školení a přednášková činnost pro obsluhu těchto míst. [20]

» *Domovnická akademie* – školení domovníků pro vytváření podmínek bezpečného bydlení v bytových domech. [20]

2.2 Rámcový vzdělávací program

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (RVP ZV) stanovuje obsah a cíle vzdělávání. V rámci tohoto programu je ochrana obyvatelstva vnímána jako důležitá oblast, a to zejména v kontextu bezpečnosti a ochrany zdraví ve školách a školských zařízeních, jak je definováno v zákoně č. 561/2004 Sb. [21]

Ochrana obyvatelstva je integrována do výuky prostřednictvím konkrétních učebních plánů a vzdělávacích aktivit, které jsou odvozeny z principů a cílů RVP ZV. Tyto plány a aktivity jsou navrženy tak, aby žáci získali povědomí o rizicích a hrozbách, kterým může společnost čelit, a naučili se vhodné postupy pro ochranu vlastního zdraví a bezpečí.

RVP ZV platný od 1. 9. 2023 se na ochranu obyvatelstva zaměřuje v několika vzdělávacích oblastech, které se týkají 1. i 2. stupně základní školy. Každá vzdělávací oblast je vymezena na tematické okruhy, ze kterých vychází očekávané výstupy a učivo. V rámci 1. stupně se vyskytuje chování při mimořádných událostech ve vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět, kde si žáci mají osvojit mimořádné události ohrožující zdraví. Očekávané výstupy týkající se mimořádných událostí se nachází také například v předmětech jako zeměpis a přírodopis, kde se mají žáci seznámit s konkrétními mimořádnými událostmi způsobenými přírodními vlivy. Ve vzdělávací oblasti Člověk a zdraví jsou očekávané výstupy v oblasti mimořádných událostí a ochrany obyvatelstva zaměřeny na zodpovědné chování

v rizikových situacích silniční a železniční dopravy, aktivní předcházení situacím ohrožujícím zdraví a osobní bezpečí a poskytnutí první pomoci nebo uplatnění adekvátních způsobů chování v modelových situacích. Učivo zahrnující oblast ochrany obyvatelstva spadá do kategorie Rizika ohrožující zdraví a jejich prevence, kde je vymezeno, že by žáci měli získat znalosti o varovných signálech, základních úkolech ochrany obyvatelstva, evakuaci a prevenci vzniku mimořádných událostí.

Oblasti týkající se ochrany obyvatelstva zmíněné v RVP ZV může každá škola zpracovat různě, a to buď pouze výkladem či videem nebo besedou či přednáškou odborníka a nácvikem modelových situací. Jak bude škola realizovat učivo, vymezuje Školní vzdělávací program (ŠVP) určité školy, který musí být zpracovaný podle RVP ZV, čímž se dostáváme k další kapitole, která se zabývá ŠVP. [22]

2.3 Školní vzdělávací program

Školní vzdělávací program, jak bylo v předchozí kapitole uvedeno, vychází z RVP ZV, a představuje pedagogický plán, který si vypracovává každá škola. Metodická pomůcka pro rozvoj a realizaci preventivně výchovné činnosti (2018) uvádí, že žáci prvního stupně základních škol se učí reagovat na mimořádné události pomocí praktických nácviků, kdy jsou do výuky zapojovány simulační hry, prožitková pedagogika a skupinové tréninky. Na druhém stupni se již žákům volí způsob výuky na základě jejich zkušeností, kdy je také brán zřetel na charakter předmětu a mezipředmětové vztahy. Díky tomu dochází k rozvoji zodpovědnosti, samostatnosti a týmové spolupráci. [23]

Nejčastěji se s tématy týkajících se ochrany člověka při mimořádných událostech setkáváme ve výuce, předmětu Výchova ke zdraví, který v RVP ZV spadá do vzdělávací oblasti Člověk a zdraví. Každá škola a konkrétní učitel mohou zvolit různé přístupy k začlenění tohoto tématu do výuky, a to v různém rozsahu.

2.4 Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030

Zde se zaměřím na stručnou charakteristiku koncepce a na oblast výchovy a vzdělávání. Další podkapitola bude popisovat novější koncepci, kde se zaměřím také na vzdělávání žáků v oblasti ochrany obyvatelstva.

Koncepce je vládní dokument, který definuje systém ochrany obyvatelstva v České republice. Formuluje základní principy, významné oblasti a nástroje ochrany obyvatelstva.

Obsahuje dlouhodobé vize ochrany obyvatelstva do roku 2030. Zahrnuje také analýzu současného stavu v oblasti sil, zdrojů, úkolů, krizového řízení, vzdělávání, vědy a výzkumu. [24]

Výchova a vzdělávání

Koncepce uvádí současnou situaci v předškolním, základním a středním vzdělávání, kde upozorňuje na nedostatky pro předškolní a střední vzdělávání, které zahrnují chybějící metodické materiály, nedostatek pomůcek a kurzů pro učitele. Dále upozorňuje na fakt, že je problematika ochrany člověka v mimořádných událostech a krizových situacích v RVP ZV pojata průřezově, integrována do několika vzdělávacích oblastí, což není dostačující a navrhuje, aby byl zaveden samostatný předmět, který by se věnoval problematice bezpečnosti, jako například dopravní výchově, první pomoci, obraně vlasti, ochraně člověka za mimořádných či krizových situací. [24]

2.5 Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 s výhledem do roku 2030

Koncepce se zabývá svou vizí ochrany obyvatelstva do budoucích let, kterou rozděluje do tří strategických cílů. Mezi tyto cíle patří rozvoj podmínek, podpora úkolů a opatření, zvyšování účinnosti organizace. V každém strategickém cíli je uveden současný stav, trendy budoucího vývoje, úkoly do roku 2025 a výhled do roku 2030. Jak bylo zmíněno výše, zaměřím se na oblast vzdělávání, která je popisována v cíli Podpora úkolů a opatření. [25]

Současný stav

Současný stav vzdělávání probíhá ve dvou rovinách. Jedna zahrnuje typické začleňování tématu do výuky a druhá realizaci projektů, programů a akcí, které podporují výuku ve školách nebo na ni navazují a rozvíjí ji. Koncepce opět upozorňuje na integraci problematiky do několika vzdělávacích oblastí, což je i podle šetření České školní inspekce neefektivní. Koncepce ale naopak vyzdvihuje činnost HZS ČR, který se snaží prezentovat připravenost obyvatelstva atraktivním a přijatelným způsobem pro veřejnost. [25]

Trendy budoucího vývoje

Podle koncepce je nezbytné převést informace do vizuální podoby a prezentovat je na sociálních sítích jako Facebook, Instagram, YouTube a nebo Twitter. A to z důvodu, že

uvedené sociální sítě sleduje většina populace a tento způsob se zdá jako rychlý a účinný způsob k předání informací. K dispozici budou také vzdělávací materiály, a to díky on-line prostoru, prostřednictvím webových stránek HZS ČR.

K hlavním úkolům koncepce patří vytvoření samostatné vzdělávací oblasti „Výchova k bezpečnosti“, pro určité ročníky základních a středních škol. Koncepce uvádí, že bude vytvořen obsahový rámec, hodinová dotace a součástí bude také pravidelné testování žáků za pomoci České školní inspekce. Vytvoření samostatného předmětu je plánováno pro zvýšení efektivity získávání dovedností nezbytných pro adekvátní reakci obyvatel při mimořádných událostech, krizových situacích a každodenních rizicích. Dalším úkolem koncepce je posílení přípravy obyvatelstva k sebeochraně a vzájemné pomoci. S tímto cílem by měla vznikat specializovaná zařízení „Centra zdraví a bezpečí“, která by měla poskytovat vzdělávání zážitkem. [25]

3 JEDNOTKY POŽÁRNÍ OCHRANY

„Jednotkou požární ochrany (dále jen „JPO“) se rozumí organizovaný systém tvořený odborně vyškolenými osobami (hasiči), požární technikou (automobily) a věcnými prostředky požární ochrany (výbava automobilů, agregáty, apod.).“ [1]
Úkolem JPO je ochrana životů a zdraví obyvatel, ochrana majetku a poskytování pomoci při mimořádných událostech ohrožujících zdraví či majetek obyvatel nebo životní prostředí. [1]

Druhy JPO jsou stanoveny podle § 65 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, a to dle zřizovatele jednotky a pracovně-právního vztahu týkajícího se výkonu služby. [9]

Dělí se na:

- jednotka HZS kraje (službu zde vykonávají příslušníci HZS),
- jednotka HZS podniku (službu zde vykonávají zaměstnanci HZS podniku),
- jednotka SDH obce (službu zde vykonávají členové dobrovolně),
- jednotka SDH podniku (službu zde vykonávají zaměstnanci, ale není to jejich zaměstnání). [9]

Každá JPO má svou operační hodnotu, čímž se rozumí schopnost jednotky zahájit a úspěšně provést úkoly v operačním řízení na místě události. Tato operační hodnota zahrnuje dobu výjezdu a působnost JPO. Podle vyhlášky č. 247/2001, o organizaci a činnosti JPO, je doba výjezdu stanovena odlišně pro určité kategorie a působností je myšlena vzdálenost dojezdu jednotky k místu zásahu. [26]

Působnost se dělí na:

- místní,
- územní.

Místní působnost – jednotky zasahují u mimořádných událostí na území svého zřizovatele, tzn. v katastru obce.

Územní působnost – jednotky zasahují v katastru své obce, ale také v okolních obcích.
Následující tabulka uvádí rozdělení kategorií JPO I až JPO VI.

KATEGORIE	DRUH	PŮSOBNOST	DOBA VÝJEZDU [min]
JPO I	jednotka HZS kraje	územní	2
JPO II	JSDH obce	územní	5
JPO III	JSDH obce	územní	10
JPO IV	jednotka HZS podniku	místní	2
JPO V	JSDH obce	místní	10
JPO VI	JSDH podniku	místní	10

Tabulka 1. Dělení JPO [27]

Základní úkoly jednotek PO:

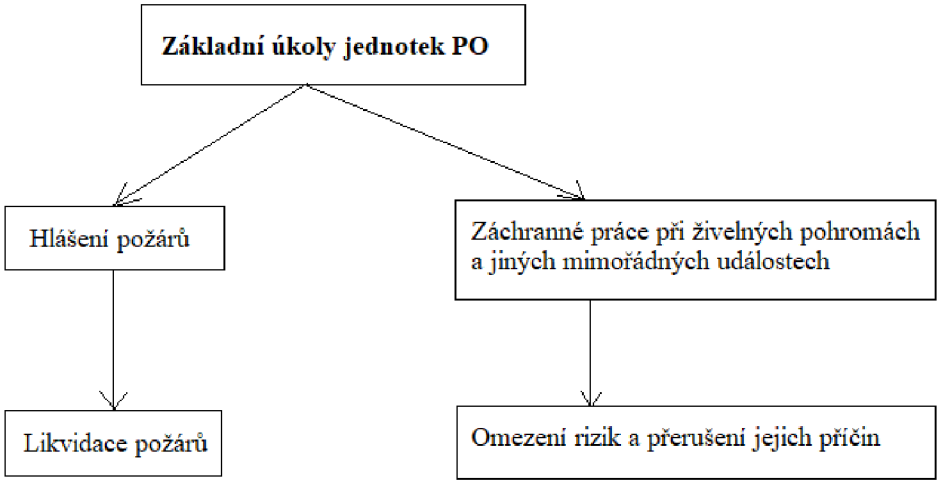

Obrázek 5. Základní úkoly jednotek požární ochrany [28]

Všechny JPO se řídí podle požárního poplachového plánu kraje, ve kterém je specifikováno kam a v jakém stupni požárního poplachu mohou jednotky vyjet.

4 SBOR DOBROVOLNÝCH HASIČŮ A JEDNOTKA SBORU DOBROVOLNÝCH HASIČŮ

V první řadě je důležité si uvědomit, že SDH a JSDH jsou dvě zcela rozlišné organizace. Bohužel většina lidí rozdíl mezi těmito dvěma pojmy nezná.

Sbor dobrovolných hasičů je dobrovolná organizace působící v oblasti požární ochrany. Její členové jsou dobrovolníci a zaměřují se na hasičské činnosti, ale také na aktivity jako je práce s dětmi, kulturní akce pro veřejnost a hasičské sporty. Členem SDH se může stát kdokoliv.

Jednotka sboru dobrovolných hasičů je organizační složka obce, která je součástí IZS. Jednotka zodpovídá za poskytování záchranných služeb při mimořádných událostech. Členové jsou dobrovolníci, kteří absolvují pravidelné výcviky. Členem JSDH se může stát osoba starší 18-ti let se zdravotní způsobilostí. Členové musí být pravidelně školeni na odbornou přípravu a kontrolováni po zdravotní stránce.

4.1 Sbor dobrovolných hasičů

Sbor dobrovolných hasičů (dále jen „SDH“) je občanská organizace, která se zabývá ochranou života, zdraví a majetku před požáry a souvisejícími aktivitami. Organizace je součástí Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska (dále jen „SH ČMS“), jejímž hlavním úkolem je vytváření podmínek pro efektivní ochranu života, zdraví a majetku občanů před požáry a poskytování pomoci v případě živelných pohrom a dalších událostí, které mohou ohrozit život, zdraví nebo majetek. Dále se zaměřuje také na vytváření podmínek pro aktivní zapojení dětí a mládeže s cílem podpory jejich zdravého rozvoje osobnosti, fyzických schopností a dodržování preventivních opatření v oblasti požární ochrany, ochrany obyvatelstva a dalších mimořádných událostí. Jejich cílem je také organizování požárních závodů a kulturních událostí v obcích. Zároveň si sdružení klade za cíl podporovat sportovní aktivity svých členů. [29]

Členská základna měla v roce 2022 evidováno celkem 355 468 členů, kteří byli rozmístěni v 7 635 sborech dobrovolných hasičů (SDH). Z celkového počtu členů bylo 62 935 dětí a mládeže ve věku do 18 let a 61 721 členů pracovalo v jednotce dobrovolných hasičů obce (JSDHO). [29]

Jednotlivé články struktury SH ČMS tvoří:

- ústřední orgány s celostátní působností,
- krajské orgány s působností v kraji nebo hlavním městě Praze,
- okresní orgány s působností v rámci okresu nebo města,
- okrskové orgány s působností v rámci okrsku,
- sbory dobrovolných hasičů s působností v rámci města/obce nebo jejich místní části. [29]

Orgány SDH se dále dělí na:

- rozhodovací orgány – valná hromada,
- výkonné orgány – výbor sboru,
- kontrolní orgány – revizor sboru. [30]

4.1.1 SDH a vzdělávání mládeže

SH ČMS se zaměřuje také na činnost s dětmi a mládeží. V oblasti mládeže se zaměřuje na poskytování potřebných dovedností pro úspěšnou integraci do občanské společnosti prostřednictvím aktivit mimo školní prostředí a na organizování sportovních programů. Motivuje mládež k dobrovolné práci, která rozvíjí jejich dovednosti, ale také přispívá k celkovému prospěchu společnosti. Je kladen důraz na získávání znalostí v obecných oblastech, ale také v technickém vzdělávání, a to zejména v kontextu IZS a branné výchovy. Cílem činností je vytvoření dobře vzdělané a integrované mládeže, ale také fyzicky zdatných jedinců se zájmem o hasičský sport. [31]

4.1.2 Orgány SDH

Starosta sboru

„Je statutárním orgánem a představitelem sboru, který zastupuje při jednáních s jinými orgány a organizacemi.“ Jeho hlavními úkoly jsou vyřizování běžných záležitostí, podávání zpráv na výboru SH ČMS a péče o rozvíjení sboru. Nese odpovědnost za posuzování a projednávání návrhů členů a za spolupráci s různými institucemi. [32]

Náměstek starosty

Náměstek je osoba, která je nápomocná starostovi sboru. Vypomáhá například se sepisováním ročních plánů, přípravou valné hromady, a v případě potřeby je zástupce starosty sboru. Jeho úkolem je také spolupracovat při výchově mladých členů a odborných školeních členů. Současně se zapojuje také do organizací akcí pro členy ale i veřejnost. [32]

Jednatel

Má na starost písemnosti a zpracování hlášení o činnostech sboru. Je vedoucím dokumentace sboru, schůzích se z něj stává zapisovatel a má na starost také evidenci členů. [32]

Hospodář

Eviduje majetek sboru, věcný i finanční. Vybírá členské příspěvky a shromažďuje doklady týkající se hospodaření sboru. [32]

Vedoucí mladých hasičů

Má na starost děti ve sboru. Jeho povinností je účastnit se školení a kurzů týkajících se vedení mládeže. Jeho hlavní prací je motivace dětí do aktivit ve sboru, vzdělávání dětí v různých směrech týkajících se hasičské tématiky a pravidelné trénování a zajišťování účasti na závodech. [32]

4.2 Jednotka sboru dobrovolných hasičů

Jednotka sboru dobrovolných hasičů je zřizována na základě § 29 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně. [9]

4.2.1 Funkce JSDH

Velitel jednotky

Vede jednotku při zásazích a je zodpovědný za všechny členy jednotky. Řídí zásah (dokud velení nepřevezme velitel HZS), zajišťuje průzkum místa mimořádné události, určuje priority intervence, rozhoduje o záchranných pracích, ale také o evakuaci a nasazení sil. Má na starost dokumentaci jednotky a poskytuje návrhy městu pro zlepšení činnosti jednotky. Zodpovídá a organizuje pravidelné školení a zdravotní prohlídky členů jednotky. [32, 33]

Zástupce velitele

V případě nepřítomnosti velitele vykonává jeho funkci, pokud je velitel přítomen, pomáhá mu s jeho úkoly. Pomáhá se školením členů. [32, 33]

Velitel družstva

V případě nepřítomnosti velitele může velet jednotce na místě mimořádné události. [32, 33]

Strojník

Stará se o techniku jednotky, zejména vozidla a agregáty, zajišťuje, aby byly provozu schopné, a stará se o jejich údržbu. Je školen na řízení automobilové techniky včetně využití výstražných světel a rozhlasového zařízení. [32, 33]

Technik

Zabezpečuje a stará se o technické vybavení, které zahrnuje například dýchací techniku, čerpadla, hadice, proudnice, zásahové oděvy a další. Jeho úkolem je udržovat tyto prostředky v provozuschopném stavu, zajišťovat jejich revize a provádět pravidelné kontroly. [32, 33]

Starší hasič

Člen, který je v JPO déle jak 5 let. Vykonává záchranné a likvidační práce dle pokynů velitele. [33]

Mladší hasič

Člen, který je v JPO méně jak 5 let. Vykonává také záchranné a likvidační práce dle pokynů velitele. [33]

Dále mohou být v jednotce různé specializace, mezi které patří nositel dýchací techniky, pilař, technik ochrany obyvatelstva, zdravotník, apod. Na každou specializaci musí člen JSDH absolvovat odborný kurz na některém z výcvikových zařízení HZS (Brno, Tišnov, Frýdek-Místek, Hodonín). [33]

4.2.2 Úkoly JSDH v oblasti ochrany obyvatelstva

Hlavním úkolem JSDH je ochrana života a zdraví obyvatel, zvířat a majetku.

K úkolům dále patří:

- záchranné a likvidační práce,
- varování obyvatelstva,
- evakuace,
- nouzové přežití a humanitární pomoc,
- opatření při úniku nebezpečných látek,
- dekontaminace,
- zajištění narušených konstrukcí,
- posttraumatická péče a psychosociální pomoc. [34]

4.2.3 Akceschopnost

Akceschopností se dle § 18 zákona č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany, *rozumí organizační, technická a odborná připravenost sil a prostředků k provedení zásahu.“*

Aby byla jednotka akceschopná, musí mít:

- určitý počet hasičů pro uskutečnění výjezdu,
- odbornou způsobilost hasičů pro plnění jejich funkce,
- připravenou požární techniku a věcné prostředky požární ochrany. [35]

4.2.4 Početní stav členů

Pro výjezdy jsou sestaveny družstva, pro umožnění výjezdu musí jednotka splňovat družstvo 1+5 nebo družstvo o zmenšeném početním stavu.

Družstvo 1+5 tvoří velitel a dalších pět hasičů.

Družstvo o zmenšeném početním stavu tvoří velitel a další tři hasiči (1+3). [33]

4.2.5 Odborná a zdravotní způsobilost členů JSDH

Odborná způsobilost

Podle § 72 zákona o požární ochraně jsou členové jednotky oprávněni provádět hašení požárů až po dokončení základní odborné přípravy. Podle § 40 vyhlášky o JPO musí každý člen jednotky absolvovat základní odbornou přípravu trvající nejméně 40 vyučovacích hodin. Organizaci této přípravy má na starost velitel jednotky. [9]

V rámci odborné případy jde například o kurzy pro velitele, pro nositele dýchací techniky, pro obsluhu motorové pily a automobilu, apod.

Zdravotní způsobilost

Podle § 69 zákona o požární ochraně musí všichni členové jednotky absolvovat zdravotní prohlídku, a to 1 krát za 2 roky.

Jde o návštěvu praktického lékaře, který po vyšetření rozhodne, zda je člen zdravotně způsobilý pro výkon činnosti určité funkce v jednotce, případně s jakým omezením. [9, 36]

4.2.6 Požární technika a věcné prostředky požární ochrany

Vybavení jednotky je ustaveno vyhláškou č. 255/1999 Sb., o technických podmínkách věcných prostředků požární ochrany, kde je uvedeno minimální vybavení člena jednotky. [37]

V rámci osobních ochranných prostředků se jedná o:

- pracovní stejnokroj,
- zásahový ochranný oděv,
- přilbu,
- rukavice,
- zásahovou obuv,
- pracovní obuv,
- plášť do deště,
- sekerku,
- hasičský opasek,
- svítilnu na přilbu. [33, 37]

Technické vybavení zahrnuje cisternovou automobilovou stříkačku, dopravní automobil, automobilový žebřík, proudnice a hadice, přetlakový ventilátor, motorovou stříkačku, dýchací přístroje, vozidlové vysílačky a přenosné vysílačky, zdravotnické vybavení a protichemické obleky. Dále se zde nachází různé ženijní nářadí jako lopaty, sekery, motykohrábě, páčidla, apod. [33]

VÝZKUMNÁ STUDIE

5 SDH VRACOV

5.1 Historie

Sbor dobrovolných hasičů ve Vracově vznikl roku 1881 a patřil k prvním sborům v širokém okolí. Zásluhy na vznik sboru měl obecní tajemník a poštmistr Augustin Baldermann a obchodník Leopold Müller. Sbor byl vybaven nejdůležitějším hasicím nářadím – jedna čtyřkolová a jedna dvoukolová ruční stříkačka, háky, žebře, provazy a další. Dlouhá léta ale sbor neměl zbrojnici a proto měl své majetky rozmístěny na několika místech. Z počátku měl sbor 30 členů, kteří poctivě cvičili a své vědomosti prokazovali při desítkách požárů jak v obci, tak v sousedních vesnicích.

V roce 1884 byla zakoupena vozová stříkačka, v roce 1896 další, výkonnější, v letech 1888 a 1896 byly nakoupeny také uniformy a tak již byla většina členů ve stejnokroji. Pro získání financí pořádal sbor taneční zábavy, vinobraní a přednášky, nacvičil také několik divadelních her. Větší příjmy ovšem přicházely z odměn za zásahy, od pojišťoven a také z darů od různých dárců. V roce 1898 měl sbor možnost vystoupit ve svých stejnokrojích při slavnostním předání spolkového praporu, který byl z těžkého hedvábí a umělecky vyšit, jeho cena byla 217 zlatých.

V roce 1902 se sbor stal členem Okresní hasičské jednoty v Kyjově. Byla vybudována nová zbrojnice, ale většina členů byla nucena ukončit svou aktivitu z důvodu odchodu do války. Ti nejstarší, kteří zůstali, však dokázali při požárech svou zručnost i odvahu.
V roce 1923 byl při sboru založen samaritský oddíl, do nějž se přidaly nově přihlášené členky. Oddíl podstoupil šestiměsíční zdravotnický kurz a velmi se osvědčil, neboť v té době v obci nebyl lékař ani jiná lékařská pomoc, a oddíl poskytoval při lehčích případech pomoc zdarma. Po mnichovském diktátě a zřízení Protektorátu Čechy a Morava se Němci snažili změnit hasičský sbor v poslušné nástroje své zvůle. To se jim však nepodařilo. Sbor stále pracoval a plnil své poslání nejen jako hasičský, ale i uvědomělý český a vlastenecký orgán.
Po osvobození obce 18. dubna 1945 začali členové usilovněji cvičit a sbor byl vybavován potřebnou výzbrojí a výstrojí. Po válce byl zakoupen nákladní automobil značky Citröen. Později získal sbor novou zbrojnici, která ale potřebovala opravu, která byla dokončena v roce 1966. Na počátku padesátých let se sbor dobrovolných hasičů Vracov zúčastňoval soutěže O nejlepší požární družstvo, kdy v roce 1955 postoupilo družstvo dívek až do krajského kola v Gottwaldově, kde bylo velmi úspěšné. Za soutěže, zejména dobré umístění, získávala družstva sboru diplomy, uznání a někdy i věcné odměny. Díky těmto účastem sbor získal

potřebnou výzbroj a výstroj. Koncem šedesátých let došlo k poklesu ve veškeré činnosti sboru. V červnu roku 1970 se členové sboru zúčastnili záchranných prací při tragédii na dole Dukla v Šardicích. Za tuto obětavou pomoc se sboru dostalo uznání od MNV, OV-ČSPO v Hodoníně i vedení dolu a sboru byla přidělena výkonná motorová stříkačka PS-12.

V roce 1981 oslavil sbor 100. výročí svého založení. V 90. letech opět začala upadat sportovní činnost, kterou se podařilo oživit až kolem roku 2010. Výjezdová jednotka v té době disponovala dvěma výjezdovými vozidly, a to: Škoda 706 s označením CAS 25 RTHP z roku 1979 a Avie s označením DA 30. V červenci roku 2011 proběhly oslavy 130. výročí založení sboru a městem byla pořízena Tatra CAS 20 – S2R, která byla v rámci oslav pokřtěna. Kvůli rozměrům Tatry a požadavkům jednotky přestala zbrojnice sboru vyhovovat a sbor byl přesídlen do větších prostor patřících městu.

Technika výjezdové jednotky byla v roce 2016 ve spolupráci s městem rozšířena o dopravní automobil Volkswagen Crafter s označením DA-L1Z. Prostory byly opět nevyhovující pro potřeby jednotky i sboru, a proto město započalo s přípravou výstavby nové moderní zbrojnice, jejíž výstavba byla dokončena v roce 2018 a v listopadu tohoto roku proběhl slavnostní křest zbrojnice i dopravního automobilu.
V roce 2021 si nechal sbor ušít nový slavnostní prapor dle původní podoby a ve stejném roce oslavil také 140. výročí založení sboru. [38]

5.2 Současnost

Sbor a jednotka dobrovolných hasičů představují ve Vracově nenahraditelnou součást komunity. Nejen že zajišťuje bezpečnost občanů a ochranu majetku v případě požáru
a dalších mimořádných událostí, ale také pořádá velké množství hojně navštěvovaných kulturních akcí a pomáhá obyvatelům města. Členové sboru se podílí na činnostech týkajících se kulturního vyžití města, mezi které patří například hasičský ples, soutěž o vaření kotlíkového guláše, soutěž o nejlepší grilované sele, košt drkotin a domácích pálenek, sběr železného šrotu a soutěže v požárním sportu. Ze všech těchto akcí sbor získává potřebné finanční prostředky pro fungování sboru.

6 JSDH VRACOV

Jednotka sboru dobrovolných hasičů Vracov je ve městě klíčovým prvkem místního systému požární ochrany a ochrany obyvatelstva. Její činnost je založena na dobrovolnickém principu, kde obyvatelé města aktivně přispívají k ochraně své komunity před požáry a dalšími mimořádnými událostmi.

JSDH Vracov má za sebou dlouhou historii a je pevně zakotvena v životě a tradicích města. Její členové se pravidelně scházejí k projednávání nadcházejících akcí, cvičení s požární technikou a vzdělávacích kurzů v oblasti bezpečnosti a první pomoci.

Funkce jednotky není jen aktivní zásah při požárech, ale také preventivní opatření, jako například pravidelná kontrola hydrantů. Jedním z klíčových úkolů je také spolupráce s ostatními složkami požární ochrany a účast na cvičeních.

6.1 Členové výjezdové jednotky a jejich funkce/odborná způsobilost

Jednotka má k letošnímu roku 17 aktivních členů, každý má svoji funkci a musí pravidelně absolvovat odbornou přípravu, různá školení a kurzy. Členové jednotky se zúčastňují kurzů na školicích střediscích Hasičského záchranného sboru ČR v Brně, Tišnově a ve Frýdku-Místku. Nejčastějšími kurzy jsou například kurz nositele dýchací techniky, obsluhy motorové pily a kurzy zaměřené speciálně na určitou funkci, jako například kurz strojníka, velitele, technika. Cvičení se zúčastňují buďto sami v rámci jednotky na své zbrojnici nebo v okolních obcích ve spolupráci s dalšími složkami IZS.

6.2 Akceschopnost

JSDH Vracov je zařazena do kategorie JPO III. Což znamená výjezd jednotky do 10 minut. Proto, aby byla jednotka akceschopná, je důležité, aby měla v pořádku techniku, vybavení, školení a minimální počet čtyř osob pro výjezd (základní družstvo se skládá z 1+3).

6.3 Vybavení a technika jednotky

Vybavení

Členové jednotky jsou vybaveni zásahovým oděvem, který se skládá z kabátu, kalhot a šlí. Obleky jsou odolné vůči vodě, páře a kapalným chemikáliím. Součástí oděvu je také speciální zásahová obuv. Neodmyslitelnou částí je také zásahová přilba se zátylníkem, která slouží nejen k ochraně hlavy hasiče, ale také jako pomůcka, neboť je vybavena svítilnou.

Ochranu rukou zajišťují nehořlavé rukavice, v případě situací bez požáru jsou k dispozici také pracovní rukavice. K dalšímu vybavení hasiče patří také nehořlavá kukla, vazák na hadice a univerzální klíč. Kromě zásahových oděvů jsou hasiči vybaveni také pracovním stejnokrojem. K zásahům mají k dispozici spoustu nářadí a pomůcek, jako například: elektrocentrálu, pily, dýchací přístroje, hadice, proudnice, plovoucí čerpadlo, přenosný osvětlovací stožár, hasicí přístroje, žebříky, pěnové proudnice, ženijní nářadí, elektrické ruční nářadí, oblek na sršně, protichemické obleky, vysokotlaký proud.

Technika

Jednotka disponuje dvěma vozy, jak bylo zmíněno v podkapitole historie, jedná se o dopravní automobil Volkswagen Crafter a hlavním automobilem pro výjezdy cisternovou automobilovou stříkačku Tatra CAS 20 – S2R. Součástí cisterny je tablet přijímající zprávy o podrobnostech při výjezdech a také slouží jako navigace. V kabinetě auta se nachází vysílačky, dýchací přístroje, které jsou připevněny do opěradel sedadel a několik drobnějších pomůcek. Po stranách cisterny se nachází shrnovací rolety, za kterými se nachází veškeré vybavení jednotky.

6.4 Statistika výjezdů

Následující grafy zobrazují statistiku výjezdů jednotky sboru dobrovolných hasičů Vracov za posledních 5 let a typy výjezdů v loňském roce 2023.

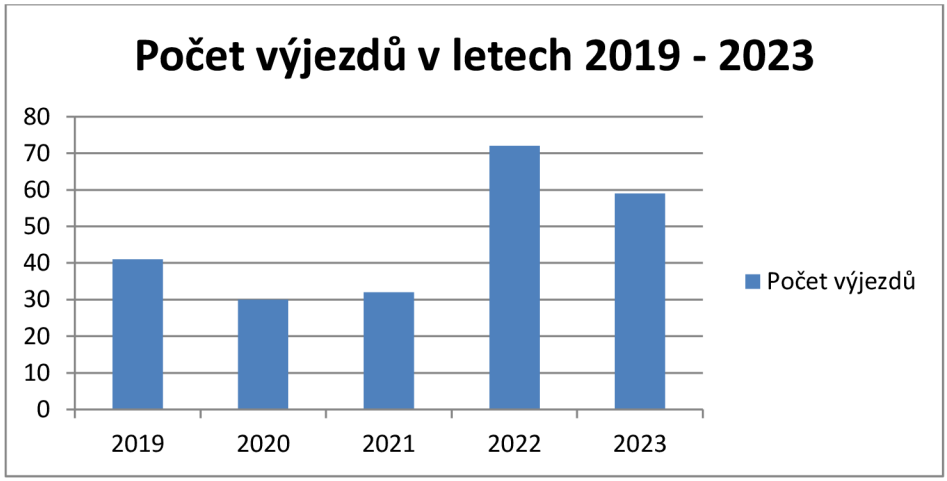

Graf 1: Počet výjezdů JSDH Vracov [JSDH Vracov]

Z grafu je znatelné, že jednotce v posledních dvou letech vzrostl počet výjezdů.

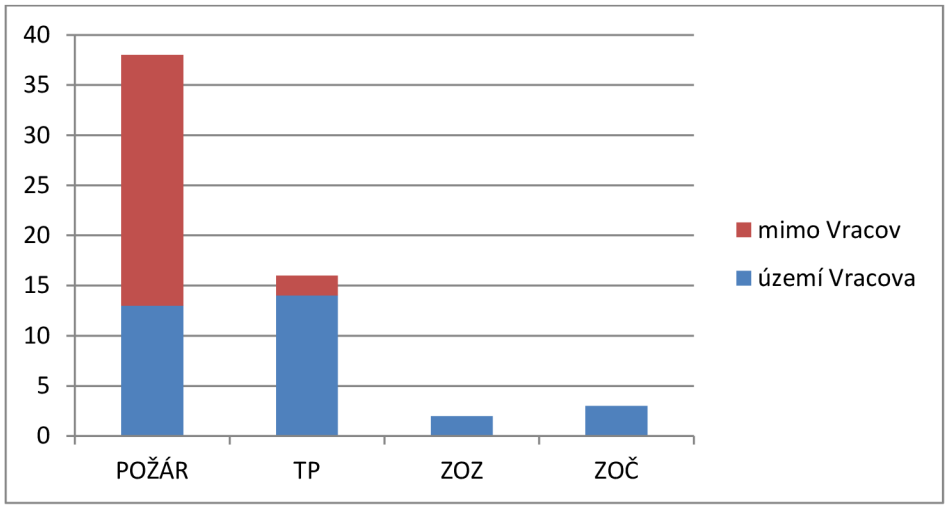

Graf 2: Typy výjezdů JSDH Vracov [JSDH Vracov]

Z grafu vyplývá, že jednotka měla nejvíce výjezdů k požárům, kdy větší část těchto výjezdů byla mimo katastr města Vracov. Do technické pomoci (TP) patřilo například odstranění utrženého plechu ze střechy, likvidace hmyzu, odstranění stromu z vozovky a pomoc ZZS při transportu pacienta. Jednotka vyjížděla také k záchraně psa spadeného do studny a propadu střechy rodinného domu, a to v rámci výjezdu Záchrana osob a zvířat (ZOZ). Zprávy o činnosti (ZOČ) za loňský rok uvedla jednotka třikrát, a jednalo se o provzdušnění hladiny jezera, asistenci při závodech a proplach kanalizace.

Zásah, který za loňský rok stojí za zmínku, je výjezd č. 19, kdy byla jednotka v 19:26 vyslána na požár haly – galvanovny. Po příjezdu na místo zásahu byl již vyhlášen nejvyšší – zvláštní stupeň požárního poplachu. Hašení bylo prováděno zvenčí budovy a za pomoci výškové techniky, protože z důvodu poškození budovy nebylo možné vstoupit dovnitř bez ohrožení zasahujících. Zásah probíhal po celou dobu v dýchací technice, a to z důvodu přítomnosti chemických látek. Na místo zásahu přijela také chemická laboratoř pro kontrolu ovzduší a koncentrace chemických látek, které se v objektu ve velkém množství vyskytovaly. Na místě bylo zřízeno také dekontaminační stanoviště pro očistu zasahujících a zázemí pro regeneraci a zásobování hasičů. Jednotka se na základnu vrátila po 2. hodině ranní. Při tomto výjezdu došlo také ke zranění dvou zasahujících členů jednotky, jednalo se o lehké popáleniny od chemických látek [člen JSDH Vracov]

7 VZDĚLÁVÁNÍ

SDH i JSDH Vracov se aktivně podílí nejenom na zajištění požární ochrany ve městě a v blízkém okolí, ale mezi jejich činnosti spadá také vzdělávací aktivita jak pro žáky, tak i pro širokou veřejnost.

Mezi tyto aktivity patří:

- Den otevřených dveří na hasičské zbrojnici, kde si mohou návštěvníci prohlédnout prostory objektu včetně ukázky techniky a vybavení jednotky. Součástí prohlídky je také prezentace SDH a JSDH ve společenské místnosti, kde jsou prezentovány nejenom činnosti SDH a JSDH, ale také základní informace o přivolání pomoci a chování při mimořádných událostí.
- Názorné ukázky s vysvětlením a ukázkou techniky – pro mateřskou školu a základní školu JSDH realizuje ukázku postupu při zásahu i s komentářem následovanou prohlídkou techniky a vyzkoušení si vybavení.
- Besedy na hasičské zbrojnici, které jsou zaměřeny na různá témata z oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva, vstup omezen pouze kapacitou míst.
- Přednášky pro základní školy z oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva.
- Cvičení složek IZS ve spolupráci s vedením školy a žáky školy, kdy je nasimulován požár v objektu, probíhá evakuace žáků a všech přítomných osob a provádí se zásah hasičů. Cílem tohoto cvičení je ověření znalostí vedoucích pracovníků školy, praktické vyzkoušení evakuace a chování žáků školy a v neposlední řadě také procvičení a ověření znalostí zasahujících hasičů.
- V moderní době nesmí chybět ani facebookové stránky, kde členové zveřejňují aktuální dění a činnost jednotky a sboru včetně varování, informačních letáků a dalších.
- Prohlídka firem ve městě za přítomnosti majitelů a vedoucích pracovníků objektů, cílem těchto prohlídek je nejenom seznámení členů výjezdové jednotky s prostorem pro případný vznik mimořádné události, ale také upozornění majitelů na případné nedostatky či návrhy ke zvýšení zabezpečení a ochrany objektu.

Během uvedených aktivit jsou účastníkům a dětem rozdávány informační letáky IZS a HZS se základními informacemi, důležitými telefonními čísly a zásadami chování při mimořádných událostech. Dětem se rozdávají také různá pexesa, omalovánky a vystřihovánky s tématikou IZS. Aktivity jsou pořádány zcela zdarma.

Vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva od těch nejmenších i členové SDH a JSDH berou jako základ a důležitý prvek pro získání alespoň základních informací a podkladů pro chování v případě mimořádných událostí. Ochrana obyvatelstva by měla být nedílnou součástí vzdělávacího programu žáků základních škol, a o to více, když byla zrušena branná výchova, kde si žáci mohli přímo vyzkoušet nácvik evakuace a použití obličejových filtračních masek.

7.1 Vzdělávání mládeže

Sbor nezahálí ani v oblasti výchovy a sportu mládeže. Mladí hasiči se účastní různých memoriálů, okrskových soutěží Plamen, běhů na 60 a 100 metrů s překážkami a soutěží TFA – Nejtvrdší hasič přežije. Úspěšnost mladých hasičů je velká. Přivezli již spoustu pohárů a diplomů z prvních příček, a také hmotných cen. V roce 2019 vzniklo družstvo dorostenek, které se účastní jak okrskových soutěží, tak i Grand Prix Hodonín.

Vzdělávání mládeže se netýká pouze sportovních činností, ale také základních znalostí o IZS a ochraně obyvatelstva. Tyto znalosti se rozvíjí již u dětí v předškolním věku. Náplní kroužku mladých hasičů je například procvičování tísňového volání, poskytování první pomoci a balení evakuačního zavazadla.

8 METODOLOGIE VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Kapitola pojednává o metodologií výzkumu zaměřeného na činnost Sboru a jednotky sboru dobrovolných hasičů a jejich názor na úroveň informovanosti veřejnosti v problematice ochrany obyvatelstva. Pro začátek uvedu zvolenou metodu sběru dat a její výhody a nevýhody, dále se zaměřím na průběh výzkumu, a poté na interpretaci výsledků. Další kapitola bude zaměřena na diskuzi a doporučení do budoucna.

8.1 Metoda sběru dat

Pro výzkumné šetření jsem zvolila metodu dotazníku. Chráska (2016) definuje dotazník jako soubor předem připravených, systematicky seřazených otázek, na které respondent odpovídá písemně. [39]

Použití dotazníku má několik výhod. Umožňuje efektivní sběr dat, což vede k rychlému získání informací s relativně nízkými náklady. Dále dotazník poskytuje respondentům určitou úroveň anonymity, což se jeví jako podnět k upřímnějším odpovědím. [40]

Naopak se dotazník potýká také s nedostatky. Jedním z nich je riziko nízké návratnosti, obzvláště u těch, které jsou rozesílány poštou či e-mailem. Hrozí také to, že respondent nepochopí otázky, což může výrazně ovlivnit výsledky. U dotazníku není možnost klást doplňující otázky. Kvalita dat je závislá na ochotě a schopnosti respondentů podat přesné a pravdivé odpovědi. [40]

8.2 Průběh výzkumu

Dotazník byl sestaven a pro ověření jeho výpovědní hodnoty zaslán čtyřem členům sboru, což sloužilo jako zpětná vazba. Po schválení byl rozeslán členům sboru a jednotky dobrovolných hasičů Vracov pro vyplnění.
Následného výzkumu se zúčastnilo celkově 45 členů. Sběr dat proběhl v květnu roku 2024. Dotazník byl tvořen a distribuován prostřednictvím webové stránky Survio.com.

Výzkumu se zúčastnilo 45 členů sboru a jednotky dobrovolných hasičů Vracov. Sběr dat probíhal během května 2024. Dotazník byl tvořen a distribuován prostřednictvím webové stránky Survio.com.

9 VÝSLEDKY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Kapitola zobrazuje výsledky získané pomocí dotazníkového šetření. Výsledná data na základě vyhodnocení dotazníků jsou pro lepší porozumění zpracovány do tabulek.

Tabulka č. 2: Jak dlouho jste členem SDH nebo JSDH Vracov?

	1-5 let	*6-10 let*	*11-15 let*	*16-20 let*	*nad 25 let*
počet respondentů	4	14	17	7	3

Tabulka č. 2: Výsledky dotazníkového šetření, otázka č. 1 [vlastní]

Tabulka č. 2 popisuje výsledné hodnoty u otázky č. 1: **Jak dlouho jste členem SDH nebo JSDH Vracov?** Respondenti měli na výběr možnosti: 1-5 let, 6-10 let, 11-15 let, 16-20 let a nad 25 let. V kategorii 1-5 let se nacházeli 4 členové, s dobou působení 6-10 let se zúčastnilo 14 členů, 17 respondentů je členy 11-15 let, 16-20 let je doba působení 7 členů a 3 účastníci je členy více než 25 let.

Tabulka č. 3: Zúčastňujete se výcviků či školení členů?

	ANO	*NE*	*OBČAS*
počet respondentů	19	9	17

Tabulka č. 3: Výsledky dotazníkového šetření, otázka č. 2 [vlastní]

Tabulka č. 3 popisuje výsledné hodnoty u otázky č. 2: **Zúčastňujete se výcviků či školení členů?** Možnosti výběru byly 3 odpovědi, a to ano, ne a občas. Na tuto otázku 19 respondentů zvolilo odpověď ano, 9 respondentů ne a 17 členů zvolilo odpověď občas.

Tabulka č. 4: Jak byste ohodnotil/a kvalitu výcviků a školení?

	velmi dobrá	*dobrá*	*průměrná*	*špatná*	*velmi špatná*
počet respondentů	27	9	0	0	0

Tabulka č. 4: Výsledky dotazníkového šetření, otázka č. 3 [vlastní]

Tabulka č. 4 zobrazuje výsledky u otázky č. 3: **Jak byste ohodnotil/a kvalitu výcviků a školení?** Nabízené odpovědi byly velmi dobrá, dobrá, průměrná, špatná a velmi špatná.

Žádný z účastníků nezvolil odpověď průměrná, špatná či velmi špatná. Respondenti volili odpovědi jako velmi dobrá a to v počtu 27 členů a dobrá v počtu 9 členů.

Tabulka č. 5: Zúčastňujete se vzdělávacích aktivit pro veřejnost a mládež?

	ANO	*NE*	*OBČAS*
počet respondentů	27	8	10

Tabulka č. 5: Výsledky dotazníkového šetření, otázka č. 4 [vlastní]

Tabulka č. 5 zobrazuje výsledky u otázky č. 4: **Zúčastňujete se vzdělávacích aktivit pro veřejnost a mládež?** Nabízené možnosti odpovědí byly ano, ne a občas. Respondenti volili odpovědi v počtu 27 pro ano, 8 pro ne a 10 pro občas.

Tabulka č. 6: Jak byste ohodnotil/a úroveň informovanosti a vzdělávání žáků v oblasti ochrany obyvatelstva?

	velmi dobrá	*dobrá*	*průměrná*	*špatná*	*velmi špatná*
počet respondentů	0	13	24	8	0

Tabulka č. 6: Výsledky dotazníkového šetření, otázka č. 5 [vlastní]

Tabulka č. 6 uvádí výsledky na otázku č. 5: **Jak byste ohodnotil/a úroveň informovanosti a vzdělávání žáků v oblasti ochrany obyvatelstva?** Mezi nabízenými odpověďmi byly opět možnosti velmi dobrá, dobrá, průměrná, špatná a velmi špatná. U této otázky 13 respondentů zvolilo odpověď dobrá, 24 odpověď průměrná a 8 odpověď špatná. Možnosti velmi dobrá a velmi špatná nebyly vůbec označeny.

Tabulka č. 7: Jak byste ohodnotil/a úroveň informovanosti veřejnosti o ochraně obyvatelstva?

	velmi dobrá	*dobrá*	*průměrná*	*špatná*	*velmi špatná*
počet respondentů	5	17	16	7	0

Tabulka č. 7: Výsledky dotazníkového šetření, otázka č. 6 [vlastní]

Tabulka č. 7 zobrazuje výsledné hodnoty u otázky č. 6: **Jak byste ohodnotil/a úroveň informovanosti veřejnosti o ochraně obyvatelstva?** Kde měli respondenti opět možnost

zvolit odpovědi velmi dobrá, dobrá, průměrná, špatná a velmi špatná. Úroveň informovanosti veřejnosti hodnotilo 5 členů jako velmi dobrou, 17 členů jako dobrou, 16 členů jako průměrnou a 7 členů jako špatnou. Možnost velmi špatná nebyla zvolena ani jednou.

Tabulka č. 8: Jak byste zlepšil/a informovanost veřejnosti v oblasti ochrany obyvatelstva?

	počet respondentů
facebookové stránky	10
rozhlas	3
školení či prezentace	3
dny otevřených dveří	2
informační letáky	2
webové stránky	13
informativní akce a přednášky	6
je v pořádku	5

Tabulka č. 8: Výsledky dotazníkového šetření, otázka č. 7 [vlastní]

Tabulka č. 8 uvádí výsledné hodnoty u otázky č. 7: **Jak byste zlepšil/a informovanost veřejnosti v oblasti ochrany obyvatelstva?** Kde měli respondenti možnost vlastní odpovědi. A to 10krát facebookové stránky, 3krát rozhlas, 3krát školení či prezentace, 2krát dny otevřených dveří, 2krát informační letáky, 13krát webové stránky a 6krát informativní akce a přednášky. Pět respondentů je toho názoru, že je informovanost veřejnosti v pořádku.

Tabulka č. 9: Jaká témata by podle Vás měla být začleněna do vzdělávacích programů pro žáky základních škol?

	požární bezpečnost	*první pomoc*	*bezpečné chování v krizových situacích*
počet respondentů	14	22	9

Tabulka č. 9: Výsledky dotazníkového šetření, otázka č. 8 [vlastní]

Tabulka č. 9 popisuje výsledné hodnoty u otázky č. 8: **Jaká témata by podle Vás měla být začleněna do vzdělávacích programů pro žáky základních škol?** Možnosti odpovědí byly požární bezpečnost, první pomoc a bezpečné chování v krizových situacích.

Nejvíce respondentů uvedlo možnost první pomoci, a to 22krát. Požární bezpečnost uvedlo 14 respondentů a bezpečné chování v krizových situacích 9 respondentů.

10 DISKUZE

Nejdůležitějším a hlavním cílem práce bylo zjištění připravenosti jednotky dobrovolných hasičů na mimořádné události a zjištění aktuálního stavu informovanosti veřejnosti a mládeže v problematice týkající se ochrany obyvatelstva právě ze strany místního sboru a jednotky dobrovolných hasičů.

Výsledky dotazníkového šetření přinášejí několik klíčových poznatků o členech SDH a JSDH Vracov, jejich zapojení do aktivit, hodnocení školení a vnímání informovanosti veřejnosti a žáků o ochraně obyvatelstva. Na základě získaných dat lze vyvodit následující závěry:

• **Délka členství a rozmanitost zkušeností –** členové SDH a JSDH Vracov se mohou pyšnit širokou škálou délky členství, od nováčků (1-5 let) až po velmi zkušené členy s více než 25 lety členství. Tato různorodost může být velmi přínosná, protože noví členové mohou čerpat z bohatých zkušeností starších kolegů, což přispívá k celkové soudržnosti a efektivitě sboru.

• **Účast na výcvicích a školeních** – většina členů se pravidelně účastní výcviků a školení, což je velmi pozitivní. Výcviky a školení jsou klíčové pro udržování a zvyšování odborné způsobilosti členů. Ti, kteří se účastní pouze občas nebo vůbec, mohou potřebovat dodatečnou motivaci nebo přizpůsobení časového harmonogramu těchto aktivit, aby byla zajištěna co nejširší účast.

• **Hodnocení kvality výcviků a školení** – výcviky a školení jsou hodnoceny velmi pozitivně. To vypovídá o vysoké kvalitě organizace a obsahu těchto aktivit, což je důležité pro efektivní přípravu členů a jejich zásahovou činnost. Udržení této kvality by mělo být prioritní, případně by se mohly hledat další možnosti pro její zefektivnění.

• **Zapojení do vzdělávacích aktivit pro veřejnost a mládež** – velká část členů se aktivně zapojuje do vzdělávacích aktivit pro veřejnost a mládež. To ukazuje jejich vysokou míru ochoty sdílet své znalosti s veřejností. Pro ty, kteří se neúčastní, může být užitečné zjistit, jaké překážky jim brání v účasti a měli by se pokusit je odstranit.

• **Informovanost a vzdělávání žáků** – úroveň informovanosti a vzdělávání žáků v oblasti ochrany obyvatelstva je členy SDH a JSDH Vracov vnímána jako průměrná až dobrá. To značí, že je zde prostor pro zlepšení, zejména v poskytování informací a vzdělávání. Bylo by vhodné přehodnotit vzdělávací programy a více je zaměřit na praktické metody výuky.

• **Informovanost veřejnosti** – informovanost o ochraně obyvatelstva je vnímání jako dobrá nebo průměrná. Jde zde však prostor pro zlepšení, a to zejména ve zvýšení povědomí o důležitých tématech a praktických dovednostech. Rozvoj a využívání moderních komunikačních kanálů, jako webové a facebookové stránky, může výrazně zkvalitnit informovanost veřejnosti.

• **Doporučení pro zlepšení informovanosti** – zlepšení informovanosti veřejnosti lze docílit pomocí různých médií a aktivit. Webové a sociální stránky jsou v dnešní době považovány za nejúčinnější prostředky. Zároveň také informativní akce a přednášky mohou hrát důležitou roli ve zlepšení povědomí veřejnosti o ochraně obyvatelstva. Pravidelné informování o aktuálních tématech je důležité pro zvýšení povědomí a připravenosti obyvatelstva.

• **Doporučená témata pro vzdělávací programy** – vzdělávací programy pro žáky by měly zahrnovat zejména praktické dovednosti jako první pomoc, požární bezpečnost a bezpečné chování v krizových situacích. Zaměření na tyto oblasti může výrazně zlepšit celkovou bezpečnost a připravenost mládeže na různé nouzové situace.

Na základě zjištěných závěrů je možné doporučit několik konkrétních kroků pro zlepšení činnosti SDH a JSDH Vracov. Pro zvýšení účasti na školeních je nutné identifikovat a odstranit překážky, jako jsou například pracovní závazky a časové omezení, a nabídnout školení v různých časech. Také zavedení motivačních programů by mohlo podpořit pravidelnou účast. Vzdělávací programy pro žáky by měly být aktualizovány a obohaceny o interaktivní metody a zapojení odborníků. Komunikaci je třeba rozšířit a to například zvýšením aktivity na sociálních mediích a vytvořením webových stránek. Dále by bylo vhodné organizovat více informativních akcí pro veřejnost, kde by se lidé dozvěděli více informací.

ZÁVĚR

Bakalářská práce je věnována problematice týkající se ochrany obyvatelstva. Cílem této práce bylo získat přehled o členství, aktivitách a názorech členů SDH a JSDH Vracov. Tyto aspekty byly zmapovány na základě výzkumného šetření.

Přehledová studie byla rozdělena do čtyř kapitol, které svým obsahem naplňovaly čtyři dílčí cíle. První kapitola se týkala vymezení ochrany obyvatelstva. Druhá kapitola byla zaměřena na vzdělávání v oblasti ochrany, kde byly popsány dokumenty RVP ZV, ŠVP, Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030 a Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 s výhledem do roku 2030. Třetí kapitola se věnovala Jednotkám požární ochrany a jejich úkolům a čtvrtá kapitola charakterizovala SDH a JSDH.

Výzkumná studie obsahovala šest kapitol. V páté byl představen Sbor dobrovolných hasičů Vracov a v šesté kapitole Jednotka sboru dobrovolných hasičů Vracov. Sedmá kapitola byla zaměřena na vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva prostřednictvím SDH a JSDH Vracov. Osmá kapitola se zaměřovala na výzkumné šetření a devátá kapitola se věnovala diskuzi nad zjištěnými výsledky.

V současné době, kdy se objevuje více mimořádných událostí, jako například tornáda, epidemie nebo válka na Ukrajině, je třeba se více zaměřit na ochranu obyvatelstva a znalosti veřejnosti. V případě epidemie covidu či zásahu tornáda na Hodonínsku bylo znát, že lidé neměli absolutní tušení co dělat a jak se chovat. Ve školách je tato problematika sice vyučována a v RVP ZV se mluví o praktických dovednostech, ale bohužel v rámci výuky není možné tyto cíle naplnit. Školy nemají časové dotace a většinou ani podmínky na modelové situace. Ve většině případů se ve školách trénuje pouze evakuace žáků v případě požáru, který ale žáci neberou vážně.

Závěrem bych chtěla podotknout, že je velice důležité se v dnešní době více věnovat této problematice, a nejen v rámci vzdělávání žáků, ale také veřejnosti.

Informace shromážděné ve výzkumné studii by mohly posloužit jako námět pro město Vracov, respektive jeho vedení, pro zřízení přednášek či informačních letáků ve spolupráci Sboru dobrovolných hasičů Vracov.

Seznam použitých zdrojů

[1] Ministerstvo vnitra České republiky, *Terminologický slovník.* [online]. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: https://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovnik-krizove-rizeni-a-planovani-obrany-statu.aspx

[2] MARTÍNEK, Bohumír. *Ochrana člověka za mimořádných událostí: příručka pro učitele základních a středních škol*. Vyd. 2., opr. a rozš. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2003. ISBN 80-86640-08-6.

[3] *Ochrana obyvatelstva a krizové řízení: skripta*. Vydání první. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2015. ISBN isbn978-80-86466-62-0.

[4] Zákony pro lidi. *Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému.* [online]. [cit. 2024-05-01]. Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239

[5] KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše; KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše a FOLWARCZNY, Libor. *Ochrana obyvatelstva*. 2., aktualiz. vyd. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2013. ISBN 978-80-7385-134-7.

[6] Zákony pro lidi. *Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení.* [online]. [cit. 2024-03-01]. Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-240

[7] Zákony pro lidi. *Vyhláška č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení IZS*. [online]. [cit. 2024-03-01]. Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-328

[8] Zákony pro lidi. *Vyhláška č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva*. [online]. [cit. 2024-03-01]. Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-380

[9] Zákony pro lidi. *Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně*. [online]. [cit. 2024-03-01]. Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1985-133

[10] Zákony pro lidi. *Vyhláška č. 246/2001, o požární prevenci*. [online]. [cit. 2024-03-01]. Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-246

[11] MARTÍNEK, Bohumír. *Metodický manuál pro přípravu techniků ochrany obyvatelstva*. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2013. ISBN 978-80-7385-131-6.

[12] Hasičský záchranný sbor České republiky. *Varování obyvatelstva.* [online]. [cit. 2024-03-02]. Dostupné z: https://www.hzscr.cz/clanek/varovani-obyvatelstva-v-ceske-republice.aspx

[13] Hasičský záchranný sbor České republiky. *Úkoly ochrany obyvatelstva.* [online]. [cit. 2024-03-02]. Dostupné z: https://www.hzscr.cz/clanek/ukoly-ochrany-obyvatelstva-nouzove-preziti.aspx

[14] KRIZPORT. *KRIZPORT* [online]. 2024 [cit. 2024-06-01]. Dostupné z: https://www.krizport.cz/rady/chytre-blondynky-radi

[15] Hasiči pro školy. *Hasiči pro školy* [online]. 2024 [cit. 2024-06-01]. Dostupné z: https://www.hasiciproskoly.cz/uvod

[16] *Hasík CZ* [online]. 2024 [cit. 2024-06-01]. Dostupné z: http://www.hasik.cz/index.html

[17] Záchranný kruh. *Záchranný kruh* [online]. 2024 [cit. 2024-06-01]. Dostupné z: https://www.zachranny-kruh.cz/

[18] Svět záchranářů. *Svět záchranářů* [online]. 2024 [cit. 2024-06-01]. Dostupné z: https://www.svetzachranaru.cz/

[19] Ochrana člověka za mimořádných událostí. *Ochrana člověka za mimořádných událostí* [online]. 2024 [cit. 2024-06-01]. Dostupné z: www.ocmu.cz

[20] HZS ČR. *HZS ČR* [online]. 2024 [cit. 2024-06-01]. Dostupné z: https://www.hzscr.cz/clanek/oddeleni-ochrany-obyvatelstva-a-krizoveho-rizeni-preventivne-vychovna-cinnost-preventivne-vychovna-cinnost.aspx

[21] Zákony pro lidi. *Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)*. [online]. [cit. 2024-04-29]. Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561

[22] Jednotný metodický portál MŠMT. Edu.cz. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání.* [online]. [cit. 2024-05-01]. Dostupné z: https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcovy-vzdelavacici-program-pro-zakladni-vzdelavani-rvp-zv/

[23] Ministerstvo vnitra. *Metodická pomůcka pro rozvoj a realizaci preventivně výchovné činnosti.* [online]. [cit. 2024-05-01]. Dostupné z: https://www.hzscr.cz/clanek/metodicka-pomucka-pro-rozvoj-a-realizaci-preventivne-vychovne-cinnosti.aspx

[24] Ministerstvo vnitra. *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030*. [online]. [cit. 2024-05-02]. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/Koncepce-ochrany-obyvatelstva-2020-2030_1_.pdf

[25] Hasičský záchranný sbor ČR. *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 s výhledem do roku 2030.* Dostupné z: https://www.hzscr.cz/soubor/koncepce-oob-2025-2030-pdf.aspx

[26] Hasičský záchranný sbor České republiky. *Jednotky požární ochrany*. [online]. [cit. 2024-03-01]. Dostupné z: https://www.hzscr.cz/clanek/menu-jednotky-pozarni-ochrany-jednotky-pozarni-ochrany-jednotky-po.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d

[27] Hasičský záchranný sbor České republiky. *Jednotky požární ochrany, kategorie jednotek PO*. [online]. [cit. 2024-03-01]. Dostupné z: https://www.hzscr.cz/clanek/menu-jednotky-pozarni-ochrany-jednotky-pozarni-ochrany-jednotky-po.aspx?q=Y2hudW09NA%3d%3d

[28] VILÁŠEK, Josef; FIALA, Miloš a VONDRÁŠEK, David. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Druhé, upravené vydání. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2022. ISBN isbn978-80-246-5067-8.

[29] SH ČMS. *Výroční zpráva.* [online]. [cit. 2024-03-01]. Dostupné z: https://www.dh.cz/images/Dokumenty/vyrocni-zprava/2022/vz-2022_SH-CMS_online.pdf

[30] SH ČMS. *Organizační řád.* [online]. [cit. 2024-03-01]. Dostupné z: https://www.dh.cz/index.php/usek-vnitroorganizacni/dokumenty/608-organizacni-rad-2018

[31] SH ČMS. *Zaměření činnosti SH ČMS.* [online]. [cit. 2024-03-01]. Dostupné z: https://www.dh.cz/images/Dokumenty/Vnitroorganizacni/zamereni_cinnosti_shcms-2021.pdf

[32] SH ČMS. *Příručka funkcionáře sboru.* [online]. [cit. 2024-03-01]. Dostupné z: https://www.dh.cz/images/Dokumenty/Vnitroorganizacni/prirucka-funkcionare/Prirucka-funkcionare-sboru_2019.pdf

[33] HERMAN Michal, technik JSDH, ústní rozhovor ze dne 02. 03. 2024

[34] SH ČMS. *Vzdělávání členů.* [online]. [cit. 2024-03-02]. Dostupné z: https://www.vzdelavani-dh.cz/publicCourse?id=53&head=97&subhead=154

[35] Zákony pro lidi. *Vyhláška č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany.* [online]. [cit. 2024-03-02]. Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-247?text=o%20organizaci%20a%20%C4%8Dinnosti%20jednotek

[36] SH ČMS, Okresní sdružení Náchod. *Pomůcka pro velitele.* [online]. [cit. 2024-03-03]. Dostupné z: https://oshnachod.cz/uploads/plates/81/Pomucka_pro_velitele.pdf

[37] Zákony pro lidi. *Vyhláška č. 69/2014 Sb., o technických podmínkách věcných prostředků požární ochrany.* [online]. [cit. 2024-03-03]. Dostupné z: *https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-69/zneni-20140424*

[38] Sbor dobrovolných hasičů Vracov, ústní rozhovor ze dne 05. 03. 2024

[39] CHRÁSKA, Miroslav, 2016. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu.* 2., aktualizované vydání. Praha: Grada. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5326-3.

[40] ŠVAŘÍČEK, Roman a ŠEĎOVÁ, Klára. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2014. ISBN isbn978-80-262-0644-6.

Seznam tabulek a obrázků

Obrázek 1: Opatření ochrany obyvatelstva 7
Obrázek 2. Schéma průběhu signálu Všeobecná výstraha prostřednictvím rotační sirény ...8
Obrázek 3. Schéma průběhu signálu Požární poplach prostřednictvím rotační sirény 8
Obrázek 4. Schéma průběhu signálu Zkouška sirén prostřednictvím rotační sirény 9
Tabulka 1: Dělení JPO 17
Obrázek 5. Základní úkoly jednotek požární ochrany 17
Graf 1: Počet výjezdů JSDH Vracov 28
Graf 2: Typy výjezdů JSDH Vracov..... 29
Tabulka 2: Výsledky dotazníkového šetření, otázka č. 1.....33
Tabulka 3: Výsledky dotazníkového šetření, otázka č. 2.....33
Tabulka 4: Výsledky dotazníkového šetření, otázka č. 3 33
Tabulka 5: Výsledky dotazníkového šetření, otázka č. 4..... 34
Tabulka 6: Výsledky dotazníkového šetření, otázka č. 5 34
Tabulka 7: Výsledky dotazníkového šetření, otázka č. 6..... 34
Tabulka 8: Výsledky dotazníkového šetření, otázka č. 7..... 35
Tabulka 9: Výsledky dotazníkového šetření, otázka č. 8..... 35